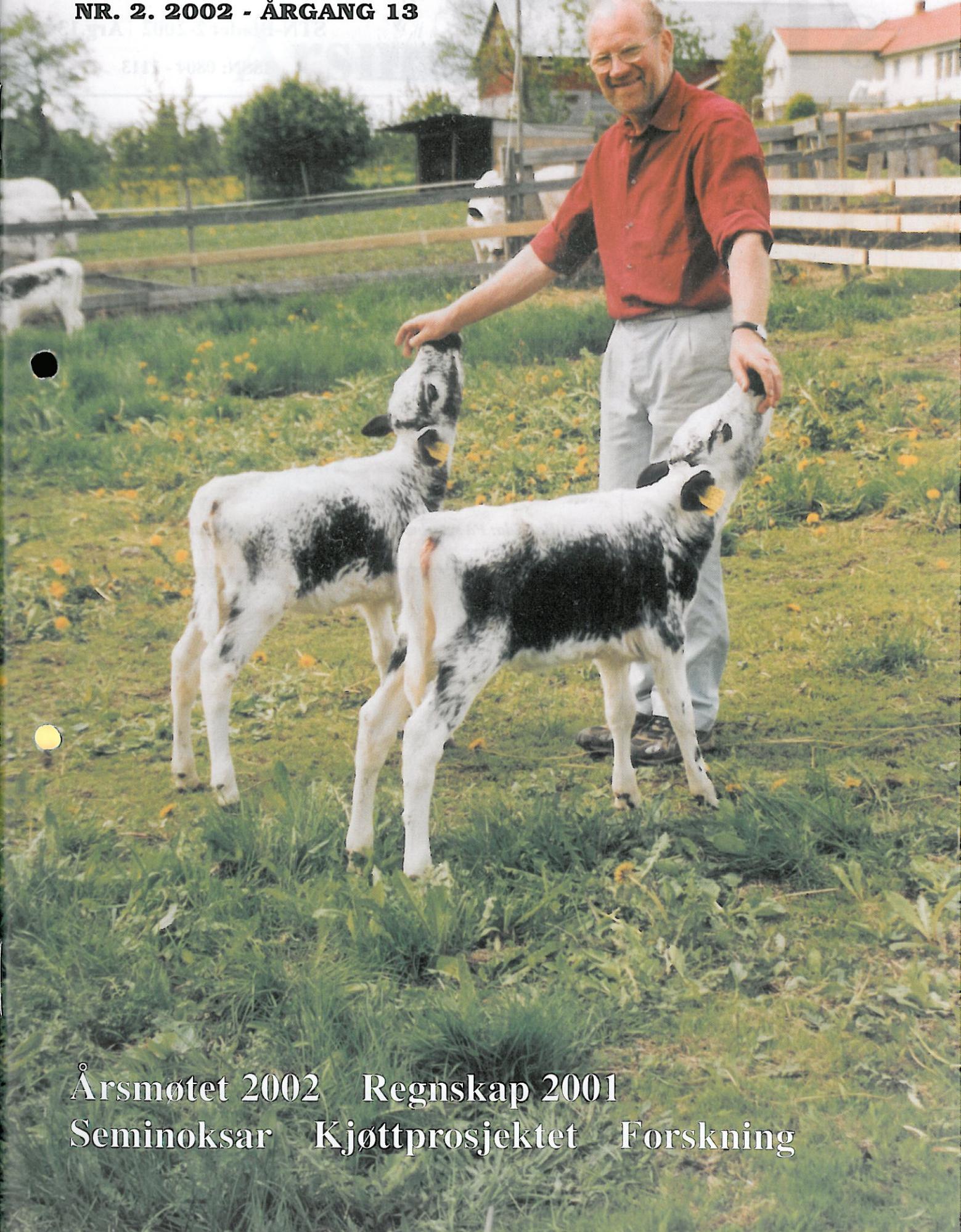
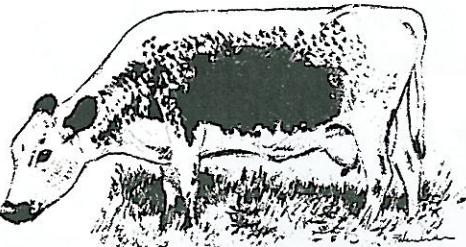

STN-BLADET

NR. 2. 2002 - ÅRGANG 13

Årsmøtet 2002 Regnskap 2001
Seminoksar Kjøttprosjektet Forskning

Avslaget for sidet trønderfe og nordlandsfe

Avslaget for STN

Formann

Jostein Brenden
2643 SKÅBU
Tlf: 61 29 55 56
e-post: jostein@stn-avl.no

Nestformann

Amund Wormstrand
2219 BRANDVAL
Tlf: 62 82 51 30

Styremedlemmar

Marit Hoff
7865 JØA
Tlf: 74 28 69 78

Kjersti Sole
2685 Garmo
Tlf: 61 21 25 50

Ingebrig B Moen
6655 Vindøla
Tlf: 71 66 22 52

1. varamedlem

Kirsten S. Gjessing
2443 DREVSJØ
Tlf: 62 45 95 71

Sekretær/ Kasserer

Atle Meås
2634 FÅVANG
Tlf: 61 28 46 77
Faks: 61 28 46 49

Livdyrkontakt

Helen Davey
2436 VÅLER S
Tlf/ Faks: 62 43 79 31
E-post: livdyr@stn-avl.no

Avslaget for STN

Adresse: 2634 FÅVANG

Tlf: 61 28 46 77 Fax: 61 28 46 49

e-post: post@stn-avl.no

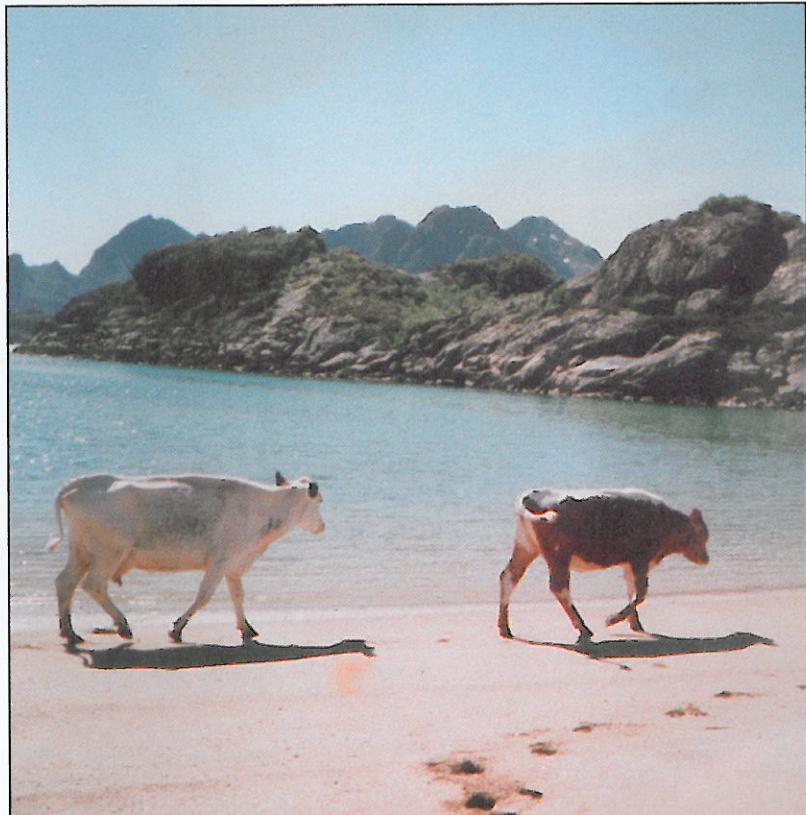
Internet: www.stn-avl.no

Ingen fast kontortid i per. 1.juni –1.oktober.

Mobiltelefon : 909 81 655

Framsida: Arve Gunderstuen fra Mustadroa ved Gjøvik, med to
av sine fine kukalver, våren 2002. Foto: H. Blegen

Baksida: På seterbeite hos Granlen/ Meås i Fåvang. Fot: A.M

Det er godt å være ku når det er slik som dette! Fra Brettesnes
i Lofoten. Foto: Ulla Mikkelsen

Årsmøtet 2002

Årsmøtelyden 2002, på gardsbesøk hos Jostein Stige i Djupvik utanfor Fauske. Fot: A.M

Avslaget for STN prøver så godt det lett seg gjere å legge årsmøta til forskjellige delar av landet. Ein grunn til det er at flest mogleg skal kunne reise på årsmøtet av og til. Dessutan er det jo triveleg for oss som reiser ofte på årsmøtet å få sjå andre plassar. I år var møtet lagt til Fauske i Nordland, og håpet var at fleir frå Nord-Norge skulle få anledning til å ta turen på møtet. Dessverre var det ikkje så mange frå regionen som kom, og i og med at det da blir lang reise for resten av deltakarane, er det vel sansynleg at det blir ei stund før vi prøver Nord-Norge for årsmøtet att.

Men til tross for at oppmøtet kunne vore betre enn 22 deltakarar, vart årsmøtet ei fin oppleving i flotte omgjevnader. Fauske hotell var ein fin plass å ha møtet, og aldri har vi vel fått slik oppdisking nokongong!

Gudrun Hagalinsdotter, Næringssjef i Fauske kommune, ønska oss velkomne til

Fauske, og fortalte litt om kommunen og næringslivet. Etterpå var det en kort runde der alle deltakarane presenterte seg.

Til ordstyrar og protokollførar vart Kirsten S Gjessing og Bente Stensløkken valde.

Dei faste årsmøtesakene gjekk radig unna. Årsmeldinga vart godkjent utan vidare kommentarar, og det vart heller ikkje store diskusjonar omkring regnskapet heller, som også for 2001 viser eit solid overskott.

Det var innkome eit forslag til årsmøtet i fjor, honorar til styreformann. Valnemnda fekk i oppdrag å kome med eit forslag til storleiken på eit eventuelt honorar til styreformannen. Jostein Brenden forlet møtet under handsaminga av saka. Han henstilte til at årsmøtet ikkje innførte eige honorar for formannen, da han meinte det var eit frivillig verv som ein tok av interesse for å gjera ein innsats for rasen.

STN-Bladet

Dei som tok ordet under debatten var imidlertid av ei anna oppfatning. Det vart sagt at formannen i eit lag som har vorte såpass stort, har eit ansvar som til tider kan vera belastande. Sjølv om tillitsvalde får dekt sine dokumenterte utgifter og har eit lite møtehonorar, vil det ikkje dekke opp for ekstra utlegg og alle fridagar ein formann må bruke på arbeid for Avslaget.

Det vart vedteke at det blir innført eit eige honorar for formannen i Avslaget for Sidet Trønderfe og Nordlandsfe. Honoraret blir i første omgang kr 5 000,- pr år.

VAL

Styreformann Jostein Brenden vart einstemmig attvald. Likeeins styremedlem Marit Hoff. Jostein Stige hadde sagt frå seg attval, og inn som ny i styret vart vald Kjersti Reksen Sole frå Garmo i Lom. Styremedlemmane Ingebrigt Moen og Amund Wormstrand var ikkje på val. Amund Wormstrand vart vald til nestformann for eitt år.

Varamedlemmar: 1. Kirsten Sundberg
Gjessing, Drevsjø

2. Ingvald Olsen, Oslo
3. Torill Hårstadstrand, Leksvik.

Revisorar: Aslak Snarteland, Fyresdal og Einar Almaas, Høylandet.
Jostein Stige vart vald inn som nytt medlem av valnemnda. Valnemnd for 2003 blir da; Gerd Inger Flå, Oppdal, Jan Morten Høglo, Namdalseid og Jostein Stige, Fauske.

Under eventuelt, la Atle Meås fram den helt nye okseboka som Avslaget har fått laga. I den er alle seminoksa av STN frå 9004 - dokumentert. Styret har fastsett prisen på boka til kr 300,- Boka er i ringpermsystem, noko som gjer det enkelt å oppdatere ho.

Nina Hovden Sæther, Stipendiat ved NLH på Ås, driv å arbeider med ein doktorgrad på STN. Ho heldt eit interessant foredrag for oss om foreløpige resultat frå fôringss- og beiteforsøk med STN. Resultata kan de også lese på ein annan plass i dette bladet!

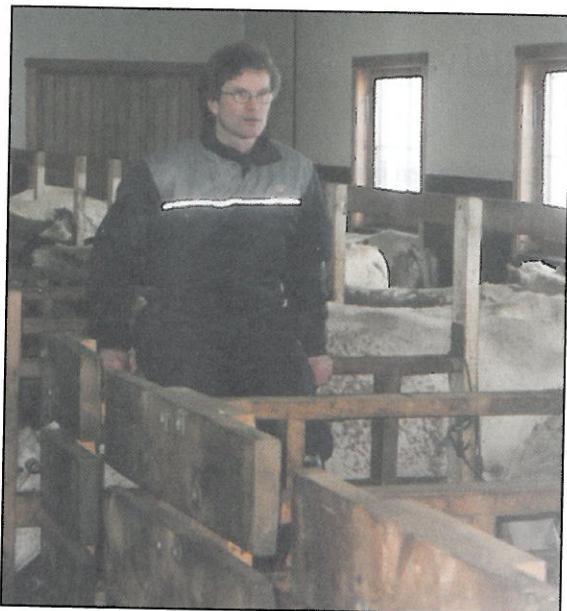
Jostein Brenden takka for fornysa tillit, og avslutta den formelle delen av årsmøtet.

Fausk'raderan spelte til dans. Fot: Atle Meås

STN-Bladet

Vi fekk herleg middag på Fauske Hotell, før kvelden vart avslutta med sosialt samvær og dans! "Fausk'raderan" spelte for oss, ei lokal toradergruppe med heile 10 spelmenn! Med vår lille forsamling vart det fleir som spelte enn som dansa! Men du verden så trivelig vi hadde det!

Jostein Stige fortel om buskapen sin
Fot: Atle Meås

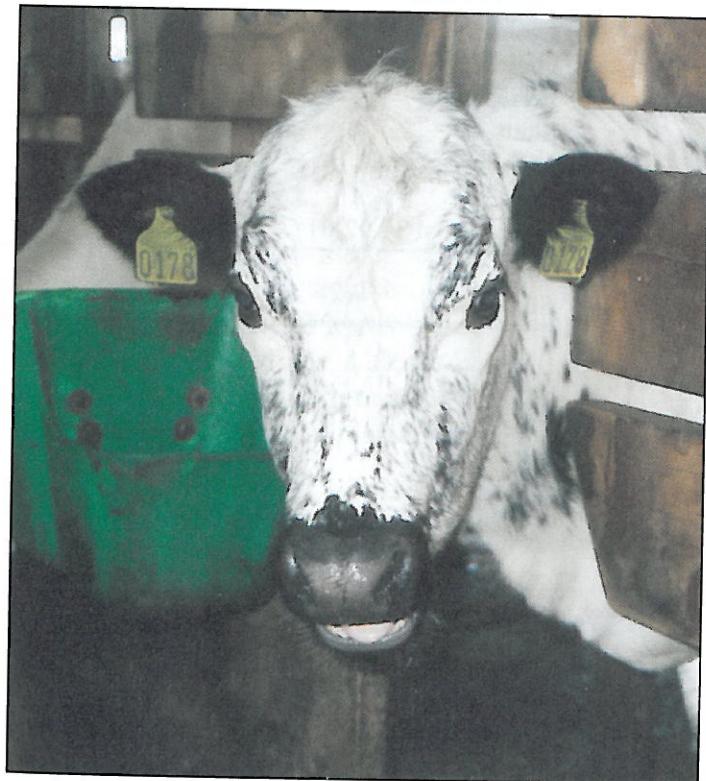
Dagen etter var det tradisjonen tru, gardsbesøk. På grunn av tog og andre kommunikasjoner, vart det denne gongen tid berre til eit gardsbesøk.

Hos avtroppende styremedlem Jostein Stige i Djupvik i Sørfold, fekk vi studere STN-besetninga i eit ganske originalt lausdriftsfjøs. Jostein har tidlegare hatt noko Fjordfe i buskapen. Det har gjort at det enda blir fødde enkelte grå-sida STN-kalvar.

Etter besøket hos Jostein var det å belage seg på ei, for dei fleste, lang heimreise. Men godt selskap gjer lange togtreiser ekstra minneverdige! Årsmøtestad neste år er ikkje fastlagt, men eit "fjøstips" er Valdresområdet.

Med ei stor takk til alle som var med på å gjere Årsmøtet 2002 til ei minnerik oppleveling!

Atle

*Kviga 178 Drople let seg ikkje
affisere av stort innrykk av besøk.
Far til kviga er 9070 Sæther.
Foto: Atle Meås*

STN-Bladet

Avslaget for Sidet Trønderfe og Nordlandsfe Resultatregnskap 2001

Utgifter

Kjøp av 4 oksekalver	27 875
GENO:	
1207 fôrdager test.	45 866
191 fôrdager kar./ sem.	8 309
Inntransport	1 500
4705 doser distribuert	21 173
62800 doser på lager	53 380
Kontorhold	14 050
Overheadkostnader	15 795
Innkrevingsgodtgjørelse	9 391
Medlemsavgift Norsk Bufe	5 505
Samarbeidsavtale Smakeriet	5 000
Møteutgifter	14 727
Reiser	37 194
Lønn/ møtegodtgjørelse	119 201
Arbeidsgiveravgift	12 072
Diverse kostnader	16 553
Kalender Norsk Bufe 2001	5 000
Kontorrekvisita/Datautstyr	28 677
Serverleige	1 075
Telefon/ Porto/ Gebyr	42 696
Trykk STN-Bladet (3x)	62 697
Annonser	12 940
Årets overskudd	239 742
<hr/> Kr	<hr/> 800 418

Inntekter

Slakt av oksar	19 211
Sædsalg 97/ 98	478 649
Medlemskontingent	155 485
Profileringsartikler	5 120
Renter	141 953
<hr/> Kr	<hr/> 800 418

Status Pr 31.12.2001

Aktiva

Kasse	2 739
Rørosbanken brukskonto	22 588
Konto for skattetrek	30 229
Rørosbanken særavilkår	2 001 545
Til gode Rissa STN-Lag	2 000
Fordring Geno	531 979

Sum **2 591 080**

Passiva

Gjeld Kasserer	4 495
Gjeld regnskapslag	6 200
Gjeld Posten	6 423
Gjeld Dalegudbrands Trykk	23 500
Gjeld Styremedl/ andre	30 862
Feriepengar	12 803
Skatt	18 225
Mva/ inv.avgift	67 102

Egenkapital 31.12.01 **2 421 470**

Sum **2 591 080**

Nytt frå styret

Kort referat av ein del saker behandla på styremøte på Fauske hotell 16. mars 2002 og telefonmøte 1. mai 2002.

I Okseboka

Okseboka er ferdig trykt i 200 eksemplar. Trykkinga kosta avslaget kr 50 570,- + mva. Styret vedtok at prisen på boka skal vere kr 300,- Eventuell porto inkludert. Oppdateringane av boka, som vil kome med ujamne mellomrom, vil bli ettersendte til sjølvkost. Styremedlemmane betaler også for sine eksemplar av okseboka.

II Revisjon

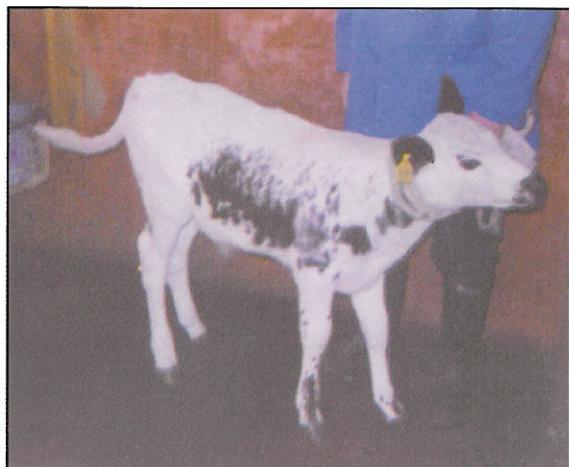
Avslagets opplegg for revisjon av regnskapet er kanskje modent for forandring. Styret vil til neste årsmøte vurdere eit lovendringsforslag ang. dette. En mulighet vil være å leie ekstern revisjon, mens et par medlemmer velges til å gå over regnskapet etterpå.

III Kjøtprosjektet

Den framlagte prosjektskissa vart diskutert. Prosjektet er i utgangspunktet berre meint å ta for seg mørheit på kjøt. Styret meinte det måtte arbeidast for å få smakstesting med i det same prosjektet. (les meir om kjøt-prosjektet på annan plass i bladet)

IV Oksekalv

Tilbod på oksekalv nr 297 frå Løvaas/Brenden i Skåbu. Kalven har avstamming: 9108 – 9116 – 9055. Mora har bra jur og produksjon. Kalven vakkert svartsidet, med 4,6% framandt blod. Det vart vedtatt å kjøpe inn kalven.

"Brennguten" Ny STN-kalv til testing.

Fot: Steinar Veslum

V Seminoksar 2002/ 2003

Styret plukka ut følgande seminoksar for kommande seminsesong:

9065 Lijo
9153 Lill – Gubben
9184 Gorm
9185 Mini – Brenden
9186 Surndøl
9187 Løfte
9188 Tuftar

VI Embryo ?

Avslaget vil vurdere om det skal byggast opp eit embryolager av STN. Det er fare for at talet på dyr på ny kan kome til å minke, og det kan derfor vera viktig å prøve å få bygd opp eit embryolager no medan utvalet av dyr er størst mogleg.

VII Kontakt med myndighetene

Avslaget skriv brev til landbruksministeren og spør om korleis han ser for seg framtida for dei gamle storferasane og den driftsforma dei har sin plass i.

Hallgeir Snuggerud fra Vardal ved Gjøvik. Med svært vakker kvige 1001 Fjellblomma etter 9045 Vindøl. Morfar er 9039 Ramik.

Fot: Atle Meås

SEMINOKSAR SESONGEN 2002/ 2003

På dei neste sidene følger ein presentasjon av dei STN-seminoksane som er i bruk sesongen 2002/ 2003.

Den som har skaffa seg okseboka vil også ha oversikt over kva for andre oksar ein kan bestille sæd av, om ein ikkje finn nokon som passar av årets oksar. Det er viktig å hugse på at GENO tek eit gebyr ved bestilling av oksar som ikkje står i sesongens oksekatalog. Gebyret er for tida kr 250,- pr bestilling.

Avslaget vil samtidig be om å få tilbod på oksekalvar etter gode og funksjonelle kyr. Har du ei ku du trur kan vere aktuell som oksemor, kan du også ta kontakt med Avslaget for å få råd om kva for okse du skal bruke til den aktuelle kua.

Og blir det ikkje oksekalv til semin, kan det bli ein god kukalv til eige påsett. Her ein fin kukalv etter 9062 Myran hos Christian Saxlund, Koppang. Fot: H.B

9065 Lijo

Fødd: 27.08. 1988
Hos: E og A Wormstrand, Brandval
1 års vekt: 350 kg
Moras brystomfang: 187 cm
Fremmed blod: --
Kvit med svarte avtegn
Brukes ikke til kyr etter: 9020, 9060,
9082, 9114, 9119, 9151.

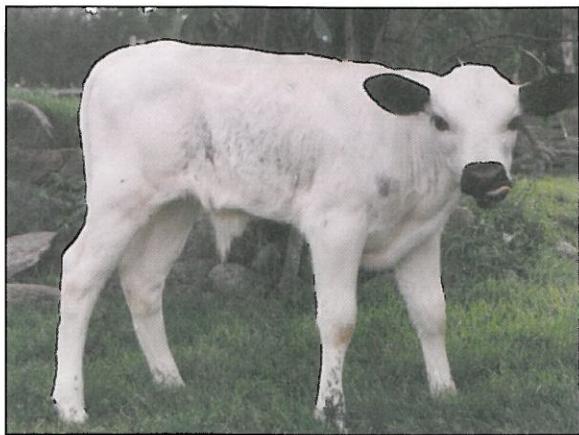

Foto: Wormstrand

Far

9020 JOWI

Fødd: 22.10. 1979
Hos: John Wickstrøm, Oppdal

Mor

6 LITAROS

Fødd: 30.04. 1981
14,8 år: 5384 – 4,4 – 3,4

Farfar

8998
Koss Varli
F: 09.10. 1967

Farmor

21 Lykke
12 år:
4157 – 4,0 – 166

Morfar

9008
Koro
F: 01.10. 1973

Mormor

Bella

FFF

8604
Kostor

FFM

8357
Drople

FMF

8981
Sing
Ekrann

FMM

11
Jonsi

MFF

8987
Fryd
Torve

MFM

37
Vargo

MMF

8996
Sagar

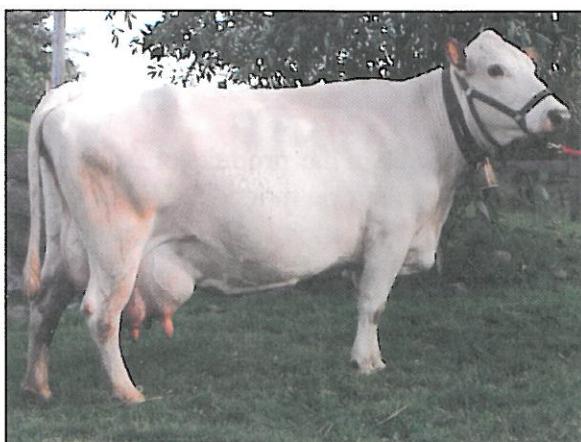
MMM

Prøve

Lijo stammar på morsida frå buskapen til Anna og John P Tørres på Røros. Mora, 6 Litaros var ei uthaldande ku med høg avdrått. Ho fekk 1. premie på jubileumsutstillinga på Røros i 1994.

Lina etter 9020 Jowi er viktig å føre vidare, sjølv om jowi ikkje er den oksen som har gjeve beste døtrene. 9065 Lijo ser så langt ut til å vere den beste av Jowi-sønene som har vorte sett inn i semin.

Døtrene til Lijo ligg noko under middel i mjølkeavdrått, men har høgt innhold av tørstoff i mjølka. Spesielt god på feittprosent. Døtrene ser dessutan ut for å kunne halde ut i mange år.

6 Litaros

Foto: Wormstrand

9153 Lill-Gubben

Fødd: 21.08. 1996
Hos: Karl Gustav Hedling, Orsa, Sverige
1 års vekt: 262 Kg
Fremmed blod: --
Svartsidet
Brukes ikke til kyr etter: 9182

Foto: Atle Meås

Far

29 ISE SKB 6617

Fødd: 24.12. 1969

Hos: Elov Elfsgård, Jämtlands Enge, Sv.

Mor

163 SIPPA

d: 10.08. 1988

: 5936 - 3,9 - 3,6

Farfar

6 Tive
SKB 6380
F: 28.02. 1963

Farmor

41 Isabella 8333
2,10 år:
5957 - 4,9 - 293

Morfar

743 Bisko
SKB 76743
06.03. 1978

Mormor

94 Sippa 8647
12,3 år:
5664 - 4,3 - 3,6

FFF

8036
Varg

FFM

15 Tina
6583

FMF

176
Lange
5350

FMM

30
Isidsora
7873

MFF

Joss
636

MFM

86
Biska
8383

MMF

717
Kare
76717

MMM

54
Sippa

9153 Lill-Gubben har produksjonssterke og uthaldende kyr på morsida. Vi har ikkje tal for korleis døtrene til oksen er enda, men dei fyste tek no til å kome i produksjon.

Okselina bak Lill-Gubben er eigentleg norsk, men gjekk ut her i landet. Tidlegare sædeksport til Sverige, samt at svenskane har vore flinkare enn oss til å ta vare på sæd av sine Fjällrasokser gjorde at lina overlevde der.

163 Sippa Foto: Atle Meås

9184 Gorm

Fødd: 29.09. 1999
Hos: Jostein Stige, Fauske
1 års vekt: 310 kg
Moras Brystomfang: 169 cm
Fremmed blod: 0,4 %
Kvit med svarte avtegn
Bruktes ikke til kyr etter: 9154, 9160

Foto: Hans A. Hals

Far

9160 GARP

Fødd: 14.01. 1997
Hos: Sven Blomberg, Stora Skedvi, Sverige

Mor

47 MIMMI

Fødd: .01. 1993
6 år: 4982 – 3,9 – 3,4

Farfar

14 Gredor
SKB 5835
F: 22.03. 1959

Farmor

162 Rita 25009
5 år:
5589 – 4,3 – 3,6

Morfar

1 Disko
SKB 6671
F: 08.08. 1990

Mormor

45 Siri

FFF

4
Dore
1105

FFM

30
Gredi
6880

FMF

137
Tell
4206

FMM

44
Rita

MFF

743
Bisko
76743

MFM

109
Flinga
8558

MMF

6728
Lazarus
86728

MMM

61
Sigrid

9184 Gorm var med også førre sesong, men er av såpass spennande avstamming at vi let han gå ein runde til med ein gong.

Bør ikkje brukast til kyr med dårlig jur- og speneform.

9160 Garp *Foto: Atle Meås*

9185 Mini-Brenden

Fødd: 15.03. 2000
Hos: Kjersti og Georg Sole, Garmo
1 års vekt:
Moras brystomfang: 188 cm
Fremmed blod: 4,1 %
Brunsidet, droplet
Brukes ikke til kyr etter: 9052, 9159

Foto: Hans A Hals

Far

9159 BRENDEN

Fødd: 09.12. 1996

Hos: Løvaas/ Brenden, Skåbu

Mor

243 SYTE

Fødd: 01.12. 1994

2 år: 4507 – 4,3 – 3,6

Farfar

9066

Miro

F: 14.04. 1989

Farmor

150 Kvitlin

7 år:

4734 – 4,2 – 3,3

Morfør

9052

Bjarte

F: 27.11. 1986

Mormor

35 Skimle

1 år:

6995 – 4,3 – 3,5

FFF

9049
Maro

FFM

45
Miranda

FMF

9055
Hopp

FMM

22
Dokka

MFF

9024
Langen

MFM

171
Livros

MMF

9049
Maro

MMM

26
Signora

Morlina til 9185 Mini-Brenden stammar fra buskapen til Ida Grøholt på Oppdal, og er den same som bak 9062 Myran. Mormora, 35 Skimle var den høgstytande STN-kua i 1998.

Det er ein god del Fjällrasblod i 9185, og den svært gode oksen 9049 Maro går att to gonger i stamtavla.

35 Skimle *Foto: Bjøkne*

9186 Surndøl

Fødd: 28.05. 2000
Hos: Ingebrigt moen, Vindøla
1 års vekt:
Moras brystomfang: 196 cm
Fremmed blod: 5,1 %
Svartsidet
Brukes ikke til kyr etter: 9098, 9111,
9149.

Foto: Hans A. Hals

Far

9149 BAMBUS

Fødd: 15.07. 1996
Hos: Kirsten og Leif Gjessing, Drevsjø

Mor

371 LOTTE

Fødd: 27.12. 1995
4 år: 5094 – 4,1 – 3,2

Farfar

9111
Høglo
F: 24.02. 1994

Farmor

152 Bambi
2 år:
5643 – 4,1 – 3,3

Morfar

9098
Luring
F: 07.10. 1992

Mormor

293 Fjellros
5 år:
4918 – 3,7 – 3,3

FFF

9018
Sæther

FFM

261
Rosa-
munde

FMF

9073
Miramis

FMM

46
Sne-
hvit

MFF

137
Tell
4206

MFM

134
Rara

MMF

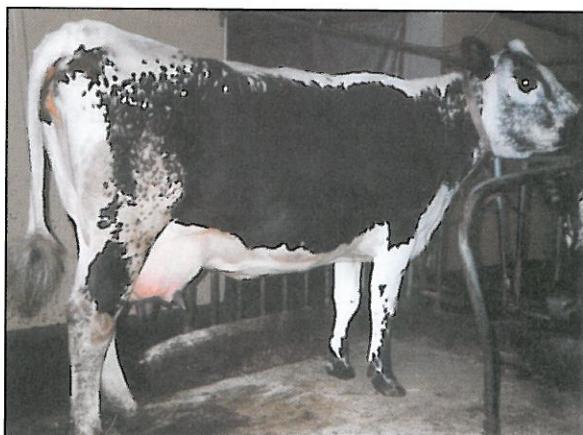
9061
Moen

MMM

247
Erla

Kuslekta bak 9186 Surndøl kom frå Bjarne Moens bror Gert, og er den same som bak 9045 Vindøl og 9114 Morugg.

9149 Bambus sine døtre veit vi foreløpig ikkje så mykje om.

293 Fjellros *Foto: Atle Meås*

9187 Løfte

Fødd: 01.09. 2000
Hos: Elisabeth og Amund
Wormstrand, Brandval
1 årt vekt: 318 kg
Moras brystomfang: 179 cm
Fremmed blod: --
Svartsidet
Brukes ikke til kyr etter: 9004, 9034,
9073.

Foto: Hans A. Hals

Far

9004 SELO

Fødd: 12.08. 1973
Hos: Olga og Arne Selboe, Glåmos

Mor

53 LØKKELI

Fødd: 24.08. 1993
6,4 år: 5517 – 3,6 – 3,4

Farfar

8992
Stas Torve
F: 13.03. 1967

Farmor

39 Fia
11 år:
3997 – 4,6 – 184

Morfar

9010
Øst – Tor
F: 01.12. 1973

Mormor

15 Løkkros
9 år:
5693 – 4,5 – 3,5

FFF

8201
Stasfinn

FFM

10072
Monika

FMF

8067
Borgson

FMM

22
Fjell-
rose

MFF

8985
Jo
Langen

MFM

53
Rosen-
koll

MMF

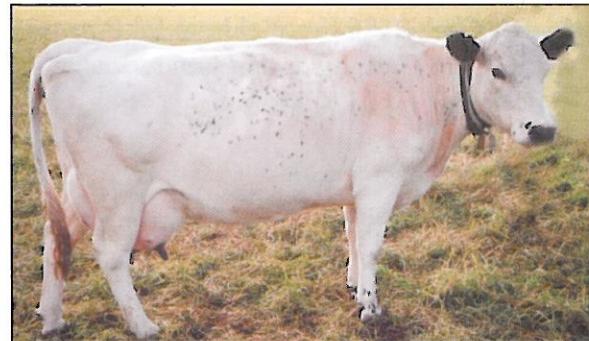
9030
Bill

MMM

104
Dokke

Mye "gammelt" og norsk blod i denne
oksen, bortsett fra mormorsfar, 9030 Bill.
Ku-slekta bak er den gamle stammen fra
Langen på Røros, og er kjent tilbake til ca
1910.

9004 Selo har gitt en del bra mjølkekryr.

53 Løkkeli

Foto: Atle Meås

9188 Tuftar

Fødd: 25.11. 2000
Hos: Rolf Petter Tørres, Røros
1 års vekt: 302 kg
Moras brystomfang: 172 cm
Fremmed blod: 5,4 %
Svartsidet
Brukes ikke til kyr etter: 9080, 9129

Foto: Hans A. Hals

Far

9080 SOLMANN

Fødd: 08.09. 1989
Hos: Kjell Wickstrøm, Oppdal

Mor

85 KRUSLIN

Fødd: 18.10. 1996
3,2 år: 4132 – 4,0 – 3,2

Farfar

9039
Ramik
F: 28.09. 1984

Farmor

91 Soley
6 år:
4178 – 4,1 – 3,2

Morfør

9110
Hårstad
F: 20.09. 1993

Mormor

71 Velkom
5,2 år:
4705 – 3,7 – 3,1

FFF

9017
Ikaros

FFM

40
Ramona

FMF

9024
Langen

FMM

61
Joma

MFF

9009
Sevat

MFM

211
Linnea

MMF

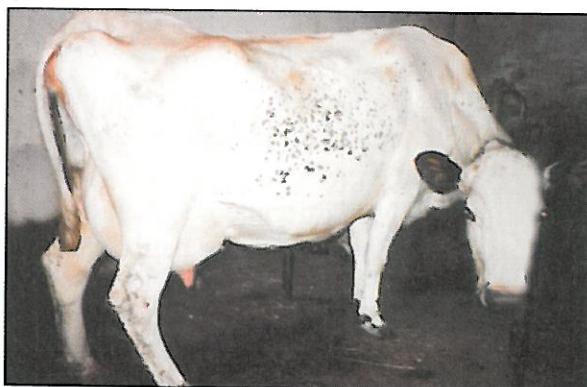
9045
Vindøl

MMM

44
Løkkros

Den siste seminoksen av STN som vel nokon gong kjem til å bli født inne i Røros by. Ku-slekta er ny i semin-samanheng, og stammar frå Leif Bjørgård i Ålen.

Far til Tuftar, 9080 Solmann, borgar for godt eksteriør og svartsidet farge.

85 Kruslin

Foto: Atle Meås

Foreløpige resultater fra forskning på STN – besetningen på NLH og to besetninger på fjellbeite i Skåbu og Valdres

Nina Sæther og Odd Vangen, Institutt for husdyrfag, Norges landbrukskole

Innledning

Dette prosjektet er en del av et doktorsentstudium som har som mål å samle vitenskapelige data om den gamle norske storferasen sidet trønderfe og nordlandsfe (STN) og studere rasens biologiske effektivitet.

Antall førstegangsinsemineringer med STN i perioden 1982-1996 viser en merkbar økning fra 508 til 3 602 insemineringer. I 1998 ble det gjennomført en spørreundersøkelse for å kartlegge gardbrukernes svar på hvorfor de valgte å inseminere med STN. Noen av konklusjonene fra denne undersøkelsen var:

- Gardbrukerne var klart bevisst bevaringsaspektet i sitt valg av rase: Nesten 70 % av gardbrukerne hadde ”å bevare en alternativ rase” og 60 % hadde ”bevare en annen rase enn NRF” som motiv.
- 80 % av gardbrukerne mente at STN utnyttet ekstensive beiter bedre enn NRF.
- 50 % av gardbrukerne mente at STN ville gi samme nettoinntekt som NRF.

Fullstendige resultater fra denne undersøkelsen er nylig publisert i FAOs tidsskrift AGRI nr 31/2001. Artikkelen vil komme på norsk i et seinere nummer av STN-bladet.

På bakgrunn av resultatene fra spørreundersøkelsen i 1998 ble det planlagt forsøk med STN som skulle studere rasens vedlikeholdsbehov og produksjonseffektivitet ved Senter for husdyrforskning (SHF) på Norges landbrukskole. SHF har en STN-besetning på ca 15 kyr. For å se nærmere på rasens utnytting av ekstensive beiter ble det valgt å sette i gang forsøk med å studere to besetninger med STN og NRF på fjellbeiter i Skåbu og Valdres.

Resultater

Registrering av melkekvalitet og ”produksjonsegenskaper”

Forsøkene på SHF i Ås ble gjennomført i inneføringsperioden fra september til mai i 1999 og 2000. Det var 15 STN og 16 NRF kyr med i forsøket og gruppene var tilnærmet likt sammensatt med hensyn til alder og kalvingstidspunkt. Kyrne fikk tilnærmet lik føringssintensitet ved at kraftføret ble tildelt etter forventet produksjonspotensiale og fri tilgang på samme surfør. Det ble registrert melkemengde og melkesammensetning hver uke, levendevekt og holdpoeng hver måned og surførropptak og surførkvalitet hver uke. For alle egenskapene, bortsett fra celletall i melka, var det signifikante forskjeller på 1 % nivå mellom de to rasene.

Tabell 1. Signifikans og LS-middeltall for melkekvalitet og produksjonsegenskaper.

Modell (rase, måned)	Fett %	Protein %	Laktose %	Celletall	Levende-vekt, kg	Melk kg/dag	Hold-poeng	Surfør-optak kg/dag
R ²	0,11	0,41	0,14	0,03	0,54	0,70	0,14	0,23
Rase	**	**	**	-	**	**	**	**
Måned	**	**	**	**	(*)	**	**	**
LS-means								
STN	4,48	3,38	4,59	-	442	11,2	2,81	24,0
NRF	4,14	3,22	4,46	-	578	21,9	2,65	33,2

Måned er justert til måned etter kalving. ** 1%, * 5%, (*) 10%.

Registrering av beiteaktivitet på fjellbeite

Registreringene ble gjort somrene 1999 og 2000 i to besetninger med både reinrasa NRF og STN. Det var omtrent 10 kyr i hver besetning og de var godt etablert i beiteområdet. Det ble valgt blandede besetninger for studere rasene i samme beiteområde. To studenter fulgte dyra to uker hver sommer og hver kus aktivitet og beitevalg ble registrert hvert kvarter i den daglige beiteperioden, ca fra kl 0800 til kl 1700.

Tabell 2 viser at i modell 1 er det knapt noen signifikante forskjeller mellom de to rasene for noen av de registrerte egenskapene. Det er signifikante forskjeller mellom de to besetningene for noen av egenskapene og signifikanter forskjell mellom årene for nesten alle egenskapene. I modell 2 er det bare for egenskapen ”leke” at det er en signifikant forskjell på 1 % nivå mellom de to rasene. I følge etologiske teorier er dette ingen overraskelse siden leking er den lavest prioriterte egenskapen når det gjelder hva et dyr vil bruke energien sin på.

Besetningen til Ellen Flatland i Nordre Trollåsen i Valdres, sommeren 1999.

Foto: Kari Helga Kløvstad

Tabell 2. Signifikans og LS-middeltall for meny- og aktivitetsvariablene

Modell 1 (år, rase, gard)	Tygge drøv	Drikke	Spise vier (4)	Spise bjørke- blader (5)	Spise gras (6)	Spise sølv- bunk e (7)	Spise enten 4, 5, 6 eller 7	Ligg e	Ligge og sove	Stå	Gå	Krop ps- pleie	Leke	Stå og spise	Gå og spise
R ²	0,03	0,04	0,14	0,08	0,08	0,12	0,06	0,18	0,02	0,1 3	0,59	0,04	0,09	0,86	0,73
År	(*)	**	**	**	**	**	**	**	(*)	**	**	**	**	**	**
Rase	-	(*)	-	-	(*)	-	-	-	-	-	-	-	(*)	-	-
Gard	(*)	-	**	-	**	*	**	-	-	**	-	(*)	**	(*)	**
Modell 2 (rase)															
Rase	-	-	-	-	-	-	-	-	(*)	-	-	-	**	-	-

** 1%, * 5%, (*) 10%.

Konklusjoner

Registrering av melkekvalitet og "produksjonsegenskaper"

- Det er dokumentert signifikante raseforskjeller som er grunnleggende for videre beregning av biologisk effektivitet.
- STN-kua veide i gjennomsnitt 136 kg mindre enn NRF-kua og hadde i snitt en dagsproduksjon på 10 kg mindre enn NRF.
- STN-kua hadde i snitt hhv 0,34 og 0,16 høyere fett- og proteinprosent – og spiste 9,2 kg mindre surfør per dag.
- I forhold til NRF er STN ei mindre ku med lavere produksjon, men med høyere fett- og proteinprosent i melka.

Registrering av beiteaktivitet på fjellbeite

- Det var ikke registrert signifikante forskjeller mellom rasene for aktivitetsvariablene, bortsett fra for leking.
- Det var ikke registrert signifikante forskjeller mellom rasene for menyvariablene: dyra spiste mest gras.

- Sommeren 2002 vil det gjøres nye registreringer på fjellbeitene og det skal tas møkkprøver som skal analyseres for planterester.

*Frå seterfjøset til Løvås og Brenden i Skåbu, sommeren 2000. Kyrne er frå v, 252 Perlegod etter 9022 Wickstrøm, og 253 Luringo etter 9098 Luring.
Foto: Line Synnøve Jonsrud*

Hei

Her kjem eit lite sommarbrev frå fjellet. Det vart ein uvanleg tidleg vår, så dyra kom på groen 14dagar før normalen. Seterreisa vart også tidlegare enn nokon gong før i mi tid. Det såg ikkje ut som kyrne hadde noko i mot det, dei er snille som aldri før. Ei triveleg tid når kyrne ruslar ute og kalvane sprett og leiker seg. Jordbruksoppgjernet vart ikkje av dei beste i år heller, men det er om å gjera å henge med til det vert betre tider.

I laget har det vore arbeidd med å få i gang kjøttprosjektet. Dette skal nå vera i gjenge, og dersom de er flinke til å skaffe dyr, så skal det ligge til rette for eit resultat inna rimeleg tid. Spennande saker. Dersom resultatet vert som vi håper og trur, vil det vera opp til oss sjølve å gjera pengar av det. Styret vil bruke krefter på å finne forskjellige måtar å handtere dette på, men innspel frå medlemene er kjærkomne.

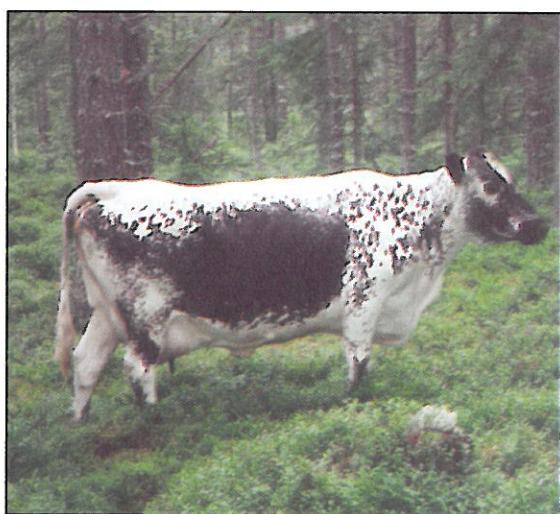
Det er også på gang ei gammelraseku-utstilling på Stavsmartn på Tretten i Gudbrandsdalen i haust, så om du bur i rimeleg avstand, start planlegginga nå, og få finkua i topp stand til fyrste helga i november. Vi kan vera hjelpsame med å organisere transport om ønskjeleg. Det kunne vere skikkeleg morosamt om desse NRF-folka fekk sjå korleis ei verkeleg flott ku skal sjå ut. Kanskje

ein veldressert kalv ville fenge merksemda?

Som vanleg må eg mase litt om at de tek kontakt med meg om de har noko på hjarta, eller rett og slett berre treng ein prat om eitt eller anna. Det vert sagt og skrive så mykje om einsemda i landbruket for tida, og eg trur det ligg mange tunge og vonde tankar å lurer rundt om på norske gardsbruk. Det er veldig viktig å ikkje mure seg inne, men freiste å halde litt kontakt med andre. Bruk gjerne litt tid på telefonen ein kveld.

Til slutt vil eg ønskje alle ein god sommar, og eit velberga vinterfor.

Jostein B.

*Fjällko i dei djupe skogar i Dalarna i Sverige. Far: 3 Dollar SKB 6707
Morfar: 175 Jo Moen SKB 6659
Eigar er Karl Gustav Hedling, Orsa
Foto: Atle Meås*

KJØTTPROSJEKTET

Bakgrunnen for det såkalla "kjøtprosjektet" er eigentleg ein del spennande resultat frå eit forsøk som vart presentert på Smakeriet på Røros i november 2000. (STN-Bladet 3-2000). Kjøt frå to unge STN-kyr hadde, saman med "vanleg storfekjøt" gått inn i ein smakstest som Matmerk (Stiftelsen Godt Norsk) hadde gjort i samarbeid med matforsk på Ås. Det sensoriske smakskartet som vart utarbeidd på bakgrunn av denne testen, viste at kjøtet frå dei to STN-dyra klart skilde seg frå det andre storfekjøtet. Både i smak og i mørheit.

Styret i avslaget tok tak i dette, og har no i samarbeid med Matmerk fått henge seg på eit prosjekt som Laila Aas ved Institutt for Husdyrfag ved Norges Landbrukshogskole er leiar for. Det tek for seg mørheit på kjøt. Det har vorte utarbeidd ein prosjektplan og ei prosjektavtale som vart godkjent og underskriven no i vår.

Kort fortalt går prosjektet ut på at det skal samlast inn slaktedata og ytrefilet frå ca 25 STN-dyr. Fordelt på ca 10 oksar og 15 kviger i alderen 12 – 28 mnd. Filetane skal analyserast mhp. Kjøttfarge, pH, intramuskulært feitt og mørheit.

Prosjektet er kosnadsrekna til om lag 200 000 kroner, og Stiftelsen Godt Norsk har velvillige teke på seg å dekke det halve av denne summen!

Men i prosjektet inngår ikkje smaktesting. På møte som Avslaget hadde med Laila Aas og Tore Jarmund frå Matmerk på Ås 26.april kom ein fram til følgande løysing. Til mørheitsprosjektet blir teke ein ytrefilet frå kvart dyr til prosjektet. Den andre ytrefileten blir teken vare på og frose ned

til resultata frå mørheitsprosjektet forelegg. Dersom dette forsøket gjev interessante resultat, vil Matmerk ta kostnadene med å få kjørt ein sensorisk smakstest av dei nedfrosne filetane.

Laila Aas frå NLH og Tore Jarmund frå Matmerk har vore svært velvillige og ivrige på å få dette prosjektet i gang, så ein stor takk til dei!

Det skal bli spennande å sjå om vi no kan klare å dokumentere det vi har hevd; at STN-kjøtet er annleis enn kjøt frå moderne storferasar/ kjøtfe. Dersom dette kan dokumenterast, kan det forhåpentleg brukast til å gje kjøtet større oppmerksamhet, marknadsfordelar og meirpris! Uansett resultat meiner styret at dette er vel anvendte pengar.

Men det vi treng no, er hjelp frå alle STN-medlemmar til å skaffe aktuelle slaktedyr til prosjektet!

Ønska dyr er:

- Oksar og kviger i alderen 12 – 28 mnd.
- Max 12,5 % innblanding av andre rasar.

Har du aktuelle dyr som skal slaktast i løpet av det kommande året, så ta kontakt med avslaget! Helst i god tid før slakting, slik at innsamling av prøvane kan planleggast.

Vi treng fleir slakteoksar til kjøttprosjektet. På bildet er det Liv Torill Eide fra Kvikne i Nord-Østerdalen som kjæler gardsoksen Balder. Balder var fødd hos Bjarne Moen i Vindøla, og var etter 9054 Bazar. Morfar 9004 Selo.

Fot: Atle Meås

Det er vanskelegast å skaffe nok oksar, da mange av desse går til slakt som mellomkalv. Om nokon har mellomkalvar, ville det vore svært bra om nokre av desse

kunne fôrast fra til okse. Kviger som kalvar inn, men som av ein eller annan grunn går til slakt er også veldig aktuelle for prosjektet.

Dyr meldast på til Avlslaget på tlf: 909 81 655 eller 61 28 46 77

e-post: post@stn-avl.no

”Frå det gamle stjernegalleriet”

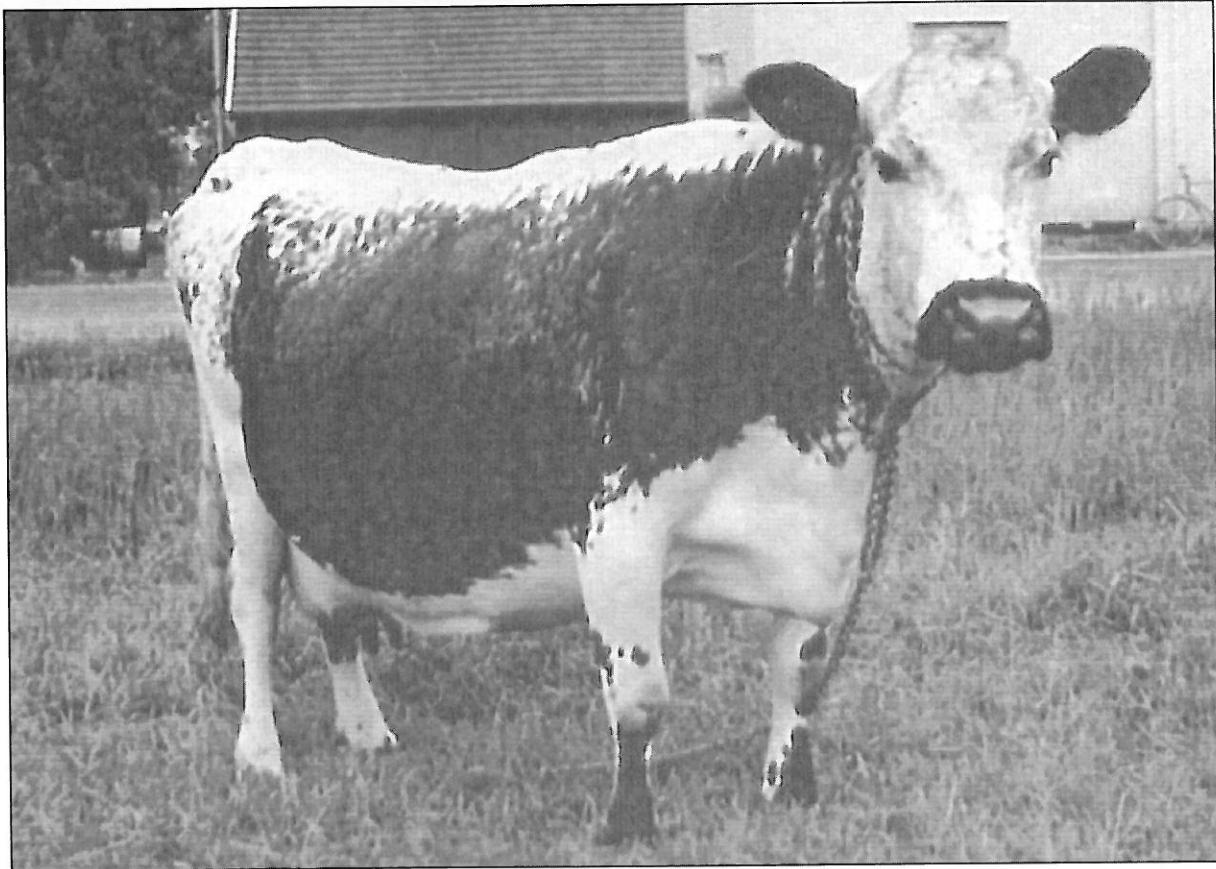

Foto: Buskap og Avdrått

5180 Duva 1.pr + 1.avdr.pr

Fødd: 08.02. 1937 Hos: Anders Dragseth, Meldal

Far: 1572 Lo Balder Mor: 1689 Dokka Morf: 3032 Truls Dragseth

Avdrått:

1940	4008 – 4,8 – 192	1947	3861 – 4,7 – 181
1941	2772 – 5,2 – 144	1948	4288 – 5,1 – 218
1942	3435 – 5,0 – 172	1949	5119 – 4,7 – 241
1943	3652 – 5,2 – 190	1950	3807 – 4,9 – 185
1944	3111 – 5,6 – 174	1951	4550 – 4,7 - 216
1945	1984 – 5,6 – 111	1952	3577 – 4,7 – 169
1946	5176 – 5,6 – 290		

Livstidsproduksjon: 52 325 – 5,0 – 2618

STN-Bladet

Omtale 7.juni 1944: " *Svartsidet med dropler. Ganske rett rygg og kryss, gode lår, middels stort, velforma jur. Knapt middels store, velforma spener. God beinstilling. Brystomfang 179 cm.* "

5180 Duva fekk i alt 6 stambokførte søner. Ein av desse, 4706 Dugan vart farfars farfar til ein litt spesiell STN-seminokse, 8943 Albin. Albin var den aller siste oksen av ei tapt okseline i STN-rasen. Ei line som stammar frå oksen 386 Greven, fødd i 1916 hos Knut Kletgjerdet på Oppdal, og som ikkje går tilbake til "Njord-Dynastiet" på Røros.

8943 Albin var fødd i 1962 hos Edvard Langen på Røros. Far var 5547 Bell, ein okse som vart brukt i semin til sitt 14. leveår, og mor var 33 Alperos 8824. (STN-Bladet 1 - 96)

Albin vart som sagt innkjøpt av Avlslaget og brukta i semin. Han vart levert til slakt i 1967, og det står i laget si årsmelding for dette året at det er djupfrosen sæd på lager etter Albin og ein del andre STN-oksar. Sidan er ikkje Albin nemnd meir nokon stad, og det hadde vore interessant å vite kvar denne sæden tok vegen. Men ei unik okseline gjekk altså tapt for STN-rasen så seint som i 1967. Og dermed også den siste ættlingen etter flotte 5180 Duva.

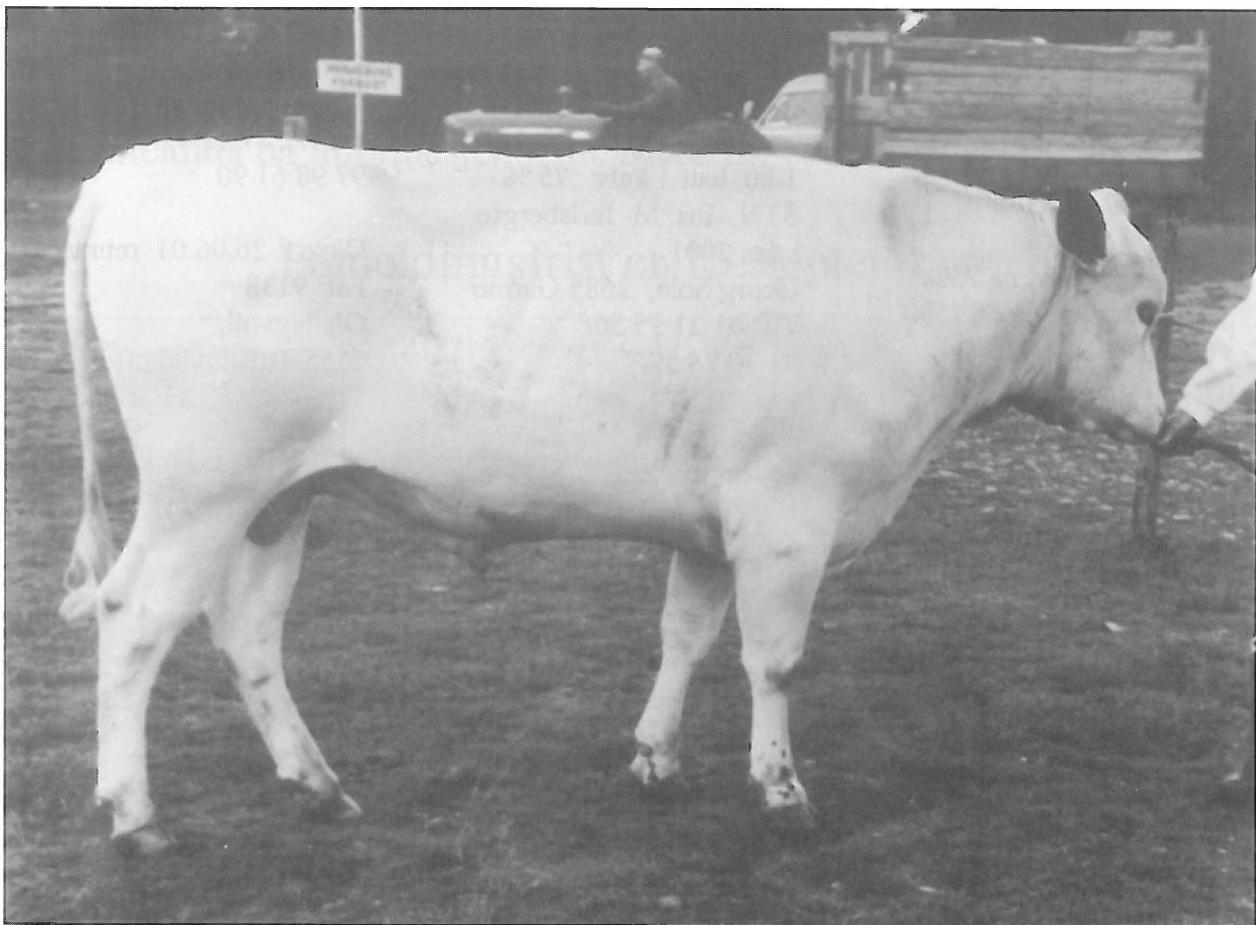

Foto: S Dybwad

8943 Albin Fødd: 16.01. 1962 Hos: Edvard Langen, Røros
Den siste oksen av ei unik, men dessverre utdøydd STN-okseline.

LIVDÝR

Dyr til salgs:

1 ku (Har hatt 1 kalv)

2 kukalver

Alle nærmest ren STN

Kjersti Hoff, 2340 Løten

Tlf: 62 59 16 41

1 kvigekalv f: 11.01.02

Sv.droplet. Far: 9149

Mf: 9138 Mmf: 9080

Elisabeth Skaten,

5694 Onarheim

Tlf: 53 43 30 10

1 drektig kvige, venta
kalv ca 15 aug.

Far: 9095 Mf: 9069

Jon Oddvar Skei,

7623 Ronglan

Tlf: 74 09 52 33

1 ku hatt 1 kalv ca 75%

1 ku hatt 2 kalver ca 75%

Gunnar Hjelde, Verdal

Tlf: 74 07 11 34

1 ku hatt 2 kalver. 84%

STN. Drektig. Pen, sv
sidet. Liv Torill Eide,

2512 Kvikne

Tlf: 62 82 41 95

2 kviger/ unge kyr

Arve Glørstad, Hitra

Tlf: 72 44 16 29

1 Oksekalv f: 08.02. 02

Lars Erik Midtdal, 2555

Tufsingdalen

Tlf: 62 49 89 73

4 kviger 75 – 87,5% STN

Odd Rødsjø, 7100 Rissa

Tlf: 73 85 46 93

1 ku kalver i høst. 86 % S

2 kviger, kalver sept. Og

okt. 90 % og 83,5 %

Asle Flesjø, 2616

Lismarka

Tlf: 62 36 07 31/

41 55 90 27

Oksekalver ca 96% STN

1 voksen okse nesten

renraset f: des. 2000

Kåre Andersson, 2240

Magnor Tlf: 62 83 44 54

1 kvige 98%, kalver aug.

Turid Næss, 8980 Vega

Tlf: 75 03 52 47 e-post:

gisle.ebbesen@c2i.net

1 ku, hatt 1 kalv. 75 %

STN. Ins. M Jarlsbergfe
i des 2001

Georg Sole, 2685 Garmo

Tlf: 61 21 25 50/

91 30 28 59

1 okse, f: 24..08.99

nesten renraset

Far: Gardsokse Mf: 9098
Snill.

Tore Kiil, Atrå

Tlf: 35 09 72 27

1 ku hatt 2 kalver. Kalver
sept. 90% STN

1 kukalv, f: sept 01 far:

9095 90% STN

Anne Bru, 2436 Våler

Tlf: 62 42 30 71

e-post:

annebru@online.no

2 kvigekalver, f: febr. Og

mars 2002. ca 98 % STN

Far: 9156 Silvio

Lage Vigdal,

2355 Gaupen

tlf: 62 35 43 14

9 kviger under ett år

1 okse f: jan. 02

Kuer, 2. og 3. kalvs

Transport kan ordnes

Karolin Dille,

8050 Tverlandet

Tlf: 75 56 14 74

Okse f. nov 01. 50%

Okse f.apr 02 87,5%

Ronny Kjøsen,

7213 Gåsbakken

Tlf: 72 87 11 42/

97 98 61 90

Okse f: 26.06.01 renraset

Far: 9138

Ola Nyvoll,

2555 Tufsingdalen

Tlf: 62 49 89 15

LIVDÝRKONTAKT

Helen Davey

Tlf/ faks: 62 43 79 31

e-post: livdyr@stn-avl.no

NB!

**Oppgitt raserenhet i
annonserne er
opplysninger gitt av
eier, og garanteres
ikke av Avslaget for
STN**

Ku-utstilling på Tretten

Under Stavsmartn på Tretten i Gudbrandsdalen vil det søndag 3. november bli arrangert utstilling av, forhåpentligvis alle dei gamle norske storferasane. Tretten ligg 3 mil nord for Lillehammer og 5 mil sør for Vinstra. Stavsmartn, første helga i november, er et tradisjonsrikt arrangement, og er vel godt kjent som en av landets viktigste hestemartner. Det meste av heste-arrangementet foregår på fredag og lørdag, så på søndag er det meste av stallringen på Stav ledige for ku-utstillinga. Der er rikeleg med inneplass, for mange kyr.

Så om du bur i rimeleg nærleik til Tretten, og har ei ku av STN eller annan gamal

norsk rase som du tykkjer er verdt å prøve på utstilling, så er det berre å melde seg på!

Om du bur langt unna, så kan du ta turen til Stav denne helga likevel, og oppleve eit yrande martens-liv! Stavsmartn har vorte eit veldig fint arrangement, med mykje bra husflid og landbruksutstyr, og hadde om lag 18 000 besøkande i løpet av tre dagar siste året.

Kunne vi fått til 5-6 bra STN-kyr på utstillinga, hadde det vore veldig moro. Det blir fine premiar!

Så meld på den finaste og beste STN-kua di!

Påmelding og informasjon: Atle Meås tlf: 61284677 el. 90981655

Påmeldingsfrist er 15. september

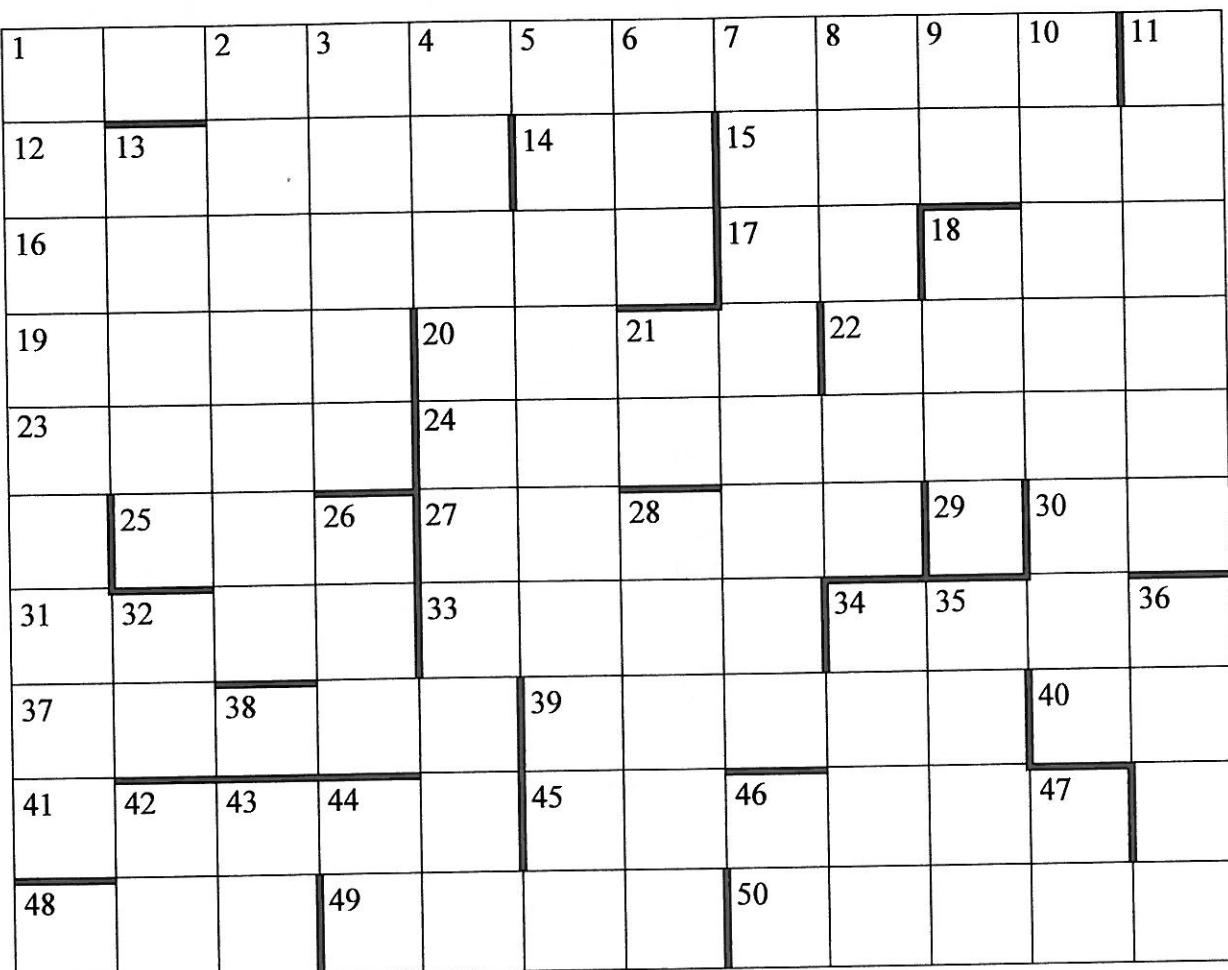
Bildet er henta frå Avlslaget si 50-års jubileumsutstilling på Røros i 1994. Det er Bine Melby fra Norsk Landbruksmuseum som studerer ku-rekka. På Stav er det stallar som kyrne får stå i.

Foto: Randi Borgos

STN-Bladet

STN-KRYSSORD Nr 3

Laget av Leif Gjessing

Vannrett:

1. STN-økse
12. Frigjøringsbevegelse
14. Berg
15. Fisk
16. Smerte
17. Pronomen
18. Tomt
19. Flukt
20. Fra kua
22. Også fra kua
23. Trussel
24. Protestert
25. Pronomen
27. Edle
29. Korrekt
30. Smile
31. Kunavn
33. Dyr
34. Retning
37. Kommer med godsaker
39. Pynt
40. Leverte
41. Budbringer
45. For øvrig
48. Dyr
49. Vinke
50. Fint

Loddrett:

1. Har bonden aldri
2. Bispedømme
3. Gudinne
4. Kan være i kyllingen
5. Dyrt fugleprodukt
6. Jentenavn
7. Kua
8. Omkomme
9. Lever
10. Tap
11. Passet
13. Guttenavn
18. Organer
21. Plate
26. Om våren
28. Fri
32. Munning
34. Ro
35. Underlig
36. Har landbruksministeren
38. Nr. 2
42. Dags dato
43. Hellas
44. Muligens
46. Smile
47. Salgsdag

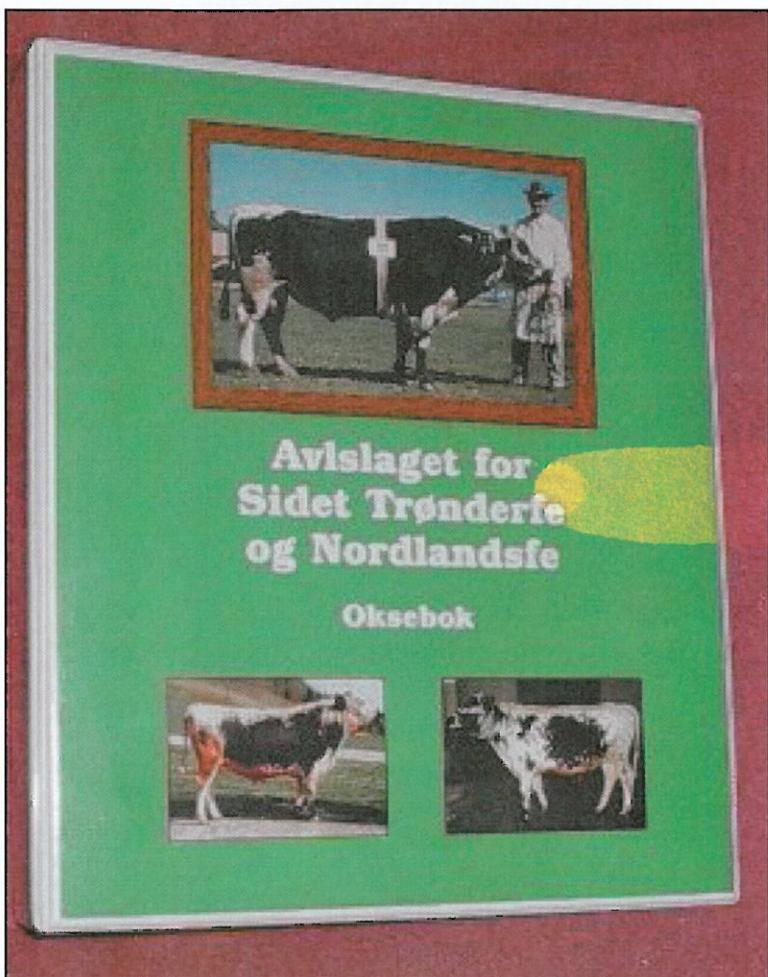
Send løsningen til:
Avlslaget for STN,
2634 Fåvang
innen 1.november 2002.

Vinnere av forrige
kryssord ble;
Astrid og Kåre Enger i
Trysil.

De får en overraskelse i
posten!

Oksebok

Okseboka for STN-rasen er endeleg ferdig!

Boka er på 200 sider, med over 250 foto av oksar og kyr. Den er delt inn i 5 avdelingar: Del 1 inneheld det meste av opplysningar om alle STN-seminoksar som er tilgjengelege for vanleg bruk. I del 2 er det teke med oversikt over alle seminoksar på langtidslager. Del 3 inneheld oversikt over alle seminoksar som av forskjellige årsaker er tekne ut av bruk. Alle stambokførte gardsoksar vil ein finne i del 4. Den siste delen av boka viser oversikt over okseliner og okse-slekter i rasen, før det heilt til slutt er eit bildegalleri over viktige historiske STN-avlsdyr.

Okseboka er gjort i ringpermsystem. Dette for at det skal vere lett å oppdatere boka når det kjem til nye oksar, eller oksar går ut av bruk og må flyttast frå ein del av boka til ein annan. Oppdateringane vil bli utsendte med ujamne mellomrom til alle som tegnar abonnement på boka ved kjøp. Oppdateringane vil bli sendte ut til sjølvkost.

**Okseboka kostar kr 300,- (porto inkludert) og tingast ved å sette summen inn på kontonummer: 4280.05.35055.
Adressa er: Avlslaget for STN, 2634 Fåvang.**

NB: Hugs endeleg på å skrive tydeleg namn og avsendaradresse på blanketten!

B

PORO BETALT
VED
INNLEVERINGA
P.P.

NORGE/NOREG

